

Obsah

Obsahy cizojazyčné	19
Předmluva	23
Seznam zkratk	25

Část I.

Historie mezinárodního práva a jeho vědy	31
---	-----------

Kapitola 1

Počátky mezinárodního práva a jeho vědy	31
--	-----------

1.1 Prvky mezinárodního práva ve starověku	31
1.2 Východní samovlády	32
1.3 Indie a Čína	33
1.4 Antické státy	34
a) Řecké městské státy	34
b) Starověky Řím	36
1.5 Vědecké názory ve starověku na mezinárodní právo	38

Kapitola 2

Mezinárodní právo ve středověku	40
--	-----------

2.1 Právní společenství ve středověku	40
2.2 Vývoj dosavadních a vznik nových mezinárodněprávních pravidel	41
a) Válka – volnostní forma vyřizování sporů	41
b) Praxe uzavírání mezinárodních smluv	43
c) Rozvoj diplomatického práva	44
d) Pravidla mořského práva	45
e) Pokojné řešení sporů	46
f) Vývoj institutu represálií	46
g) Vývoj internacionalizace řek	48
h) Vývoj funkce konzulů	48
i) Institut azylu	49
j) Vývoj neutrality	50

Kapitola 3

Středověké ideje vytvoření mírové organizace	51
---	-----------

Kapitola 4

Mezinárodněprávní věda ve středověku a na prahu novověku	52
4.1 Teologická škola mezinárodního práva	52
4.2 Klasická škola přirozenoprávní	55
4.3 Škola radikálních naturalistů	58
4.4 Pozdní škola přirozenoprávní, tzv. grotiani	59
4.5 Raní pozitivisté	62

Kapitola 5

Vznik obecného mezinárodního práva	64
5.1 Snaha o vytváření univerzálně platných pravidel mezinárodního práva	64
5.2 Význam smluv na vytváření obecného mezinárodního práva	67
5.3 Význam mezinárodních konferencí a organizací	68
5.4 Vliv mezinárodní arbitráže na ustálení obecně platného obyčeje	68
5.5 Tradiční mezinárodní právo	70
a) Prameny tradičního mezinárodního práva	70
b) Povaha tradičního mezinárodního práva	71
5.6 Válka v období tradičního mezinárodního práva	72
5.7 Mezinárodněprávní věda konce 19. a ve 20. století	74

Část II.

Charakteristika mezinárodního práva a jeho zvláštnosti	79
---	-----------

Kapitola 6

Definice mezinárodního práva veřejného	79
---	-----------

Kapitola 7

Funkce mezinárodního práva veřejného, jeho předmět a systém (odvětví, instituty, normy)	81
a) Funkce	81
b) Systém	82
c) Územní suverenita.....	82
d) Územní výsost.....	83
e) Mezinárodní protektorát	84
f) Trvalá neutralita	84
g) Oblast zákazu uplatňování územní suverenity	85

Kapitola 8	
Obecné a partikulární mezinárodní právo	86
Kapitola 9	
Dispozitivní a kogentní pravidla	87
Kapitola 10	
Právní charakter mezinárodního práva a jeho zvláštnosti	89
Část III.	
Prameny mezinárodního práva	92
Kapitola 11	
Významy termínu prameny mezinárodního práva	92
Kapitola 12	
Jednostranné mezinárodněprávní úkony	94
Kapitola 13	
Vícestranné mezinárodněprávní úkony	95
13.1 Pojmové vymezení	95
13.2 Jazyk smluv	95
13.3 Jednotlivé části smlouvy	96
13.4 Druhy smluv	97
13.5 Postup při uzavírání mezinárodních smluv	101
13.6 Počátek platnosti smlouvy a důvody její neplatnosti	103
13.7 Výklad mezinárodního práva	105
13.8 Ukončení smlouvy výpovědí a odstoupení od ní, výhrady	106
Kapitola 14	
Prameny mezinárodního práva obyčejového	108
Kapitola 15	
Poměr mezi obyčejem a smlouvou	110
Kapitola 16	
Mezinárodní zdvořilost a mezinárodní morálka	112
Kapitola 17	
Zásady (principy) mezinárodního práva	113

Kapitola 18	
Obecné zásady právní	116
Kapitola 19	
Pomocné prameny mezinárodního práva	117
Kapitola 20	
Unifikace cestou mezinárodního práva	118
Kapitola 21	
Kodifikace mezinárodního práva	120
Kapitola 22	
Poměr práva mezinárodního k právu vnitrostátnímu	121
Kapitola 23	
Poměr práva mezinárodního k právním řádům některých evropských států	125
Část IV.	
Subjekty mezinárodního práva	127
Kapitola 24	
Státy	129
24.1 Všeobecná práva a povinnosti státu	130
24.2 Povaha subjektivity státu	131
24.3 Složené státy	132
24.4 Plnění mezinárodněprávních závazků států	133
Kapitola 25	
Povstalecká hnutí, národněosvobozenecká hnutí	135
Kapitola 26	
Subjekty <i>sui generis</i>	138
26.1 Svatý stolec	138
a) Lateránské dohody	139
b) Postavení Svatého stolce po Lateránských dohodách	140
c) Vatikánské město	141
26.2 Svrchovaný řád Maltézských rytířů	142
26.3 Mezinárodní výbor Červeného kříže	143

Kapitola 27	
Závislá území	144
Kapitola 28	
Mezinárodní organizace	146
28.1 Povaha subjektivity mezinárodních organizací	147
28.2 Výsady a imunity mezinárodní organizace a jejích úředníků	148
28.3 Sídlní smlouva	150
28.4 Judikatura Mezinárodního soudního dvora	152
Kapitola 29	
Územní celky spravované mezinárodním společenstvím	153
29.1 Území v Evropě	153
a) Svobodné město Gdaňsk (1920–1939)	153
b) Území důlní pánve Saarské (1920–1935)	154
c) Svobodná oblast Terst	155
d) Bosna a Hercegovina	156
e) Kosovo	157
29.2 Území mimo Evropu	158
a) Přístav Leticia (1933–1934)	158
b) <i>Corpus separatum Jerusalem</i>	158
c) Západní Nová Guinea (1962–1963)	159
d) Východní Timor (1999–2002)	160
Kapitola 30	
Jednotlivec	161
Část V.	
Stát jako subjekt mezinárodního práva	163
Kapitola 31	
Vznik státu a jeho právní důsledky	164
31.1 Způsoby vzniku státu	164
31.2 Uznání státu	167
31.3 Uznání vlády	169
31.4 Uznání za povstalce a za válčící stranu	170
31.5 Uznání za národ	170

Kapitola 32

Státní území	171
32.1 Vymezení pojmu	171
32.2 Nabývání státního území	171
32.3 Ztráta státního území	175
32.4 Státní hranice	175
a) Vymezení pojmu	175
b) Deliminace a demarkace	177
c) Vícestranné dohody o státních hranicích	177
32.5 Vzdušný prostor	178
a) Letecké právo	178
b) Telekomunikační právo	179
32.6 Přírodní zdroje	179
a) Trvalá svrchovanost států nad přírodními zdroji	179
b) Sdílené přírodní zdroje	180

Kapitola 33

Ochrana životního prostředí	182
--	-----

Kapitola 34

Jurisdikční imunity států a jejich majetku	184
---	-----

Kapitola 35

Státní orgány pro mezinárodní styky	187
35.1 Vnitřní orgány pro mezinárodní styky	188
a) Hlava státu	188
b) Vláda	189
c) Ministr zahraničních věcí	190
d) Jiné vnitřní orgány pro mezinárodní styky	190
35.2 Zahraniční orgány pro mezinárodní styky	191
a) Diplomatická mise	191
b) Zvláštní mise	197
c) Stálá mise při mezinárodní organizaci	199
d) Delegace k orgánu mezinárodní organizace a na mezinárodní konferenci	200
e) Vojenská jednotka, loď, letadlo	201
35.3 Konzulární úřad	202
a) Konzulární funkce	203
b) Personál konzulárního úřadu	205

c) Závazky přijímajícího státu	206
d) Výsady a imunity konzulárního úřadu a jeho úředníků	208
e) Honorární konzulární úřady	209
Kapitola 36	
Identita a kontinuita státu	209
36.1 Identita státu	209
36.2 Kontinuita státu	212
Kapitola 37	
Zánik státu	213
37.1 Způsoby zániku státu	213
37.2 Sukcese státu	214
a) Sukcese ve vztahu k mezinárodním smlouvám	214
b) Sukcese ve vztahu ke státnímu majetku	215
c) Sukcese ve vztahu ke státním archívům	216
d) Sukcese ve vztahu ke státním dluhům	216
e) Sukcese ve vztahu k Jugoslávii	216
Část VI.	
Mezinárodní organizace jako subjekt mezinárodního práva	218
Kapitola 38	
Mezinárodní orgány	219
38.1 Mezinárodní konference	220
a) Pojem a druhy mezinárodních konferencí	220
b) Svolávání mezinárodních konferencí	221
c) Jednání a usnášení na mezinárodní konferenci	223
38.2 Jiné mezinárodní orgány	225
Kapitola 39	
Mezinárodní organizace	226
39.1 Pojem mezinárodní organizace	226
39.2 Klasifikace mezinárodních organizací	228
39.3 Funkce mezinárodních organizací	230
39.4 Struktura mezinárodních organizací	231
39.5 Členství v mezinárodních organizacích	234
39.6 Financování mezinárodních organizací	237
39.7 Odpovědnost mezinárodních organizací	238

Kapitola 40	
Celosvětové mezinárodní organizace	239
40.1 Organizace spojených národů	239
a) Proces vzniku	239
b) Cíle a zásady	241
c) Členství v OSN	242
d) Orgány	243
e) Mírové mise OSN	246
f) Aplikační přednost Charty OSN	247
g) Registrace mezinárodních smluv	248
h) Spravedlivé zeměpisné zastoupení	248
ch) Reforma OSN	249
40.2 Odborné organizace	250
40.3 Světová obchodní organizace	252
Kapitola 41	
Partikulární mezinárodní organizace	253
Část VII.	
Postavení jednotlivce v mezinárodním právu	257
Kapitola 42	
Státní občanství fyzických osob	257
42.1 Vymezení pojmu	257
42.2 Nabývání a zánik státního občanství fyzických osob	259
a) Nabytí státního občanství	259
b) Zánik státního občanství	264
42.3 Bezdomovci	265
42.4 Uprchlíci	266
Kapitola 43	
Cizinecké právo	268
43.1 Vymezení pojmu	268
43.2 Vstup na státní území a odchod z něho	270
43.3 Diplomatická ochrana cizince	271
43.4 Extradice	271
43.5 Územní (politický) azyl	273

Kapitola 44

Národ	275
44.1 Právo národa na sebeurčení	277
44.2 Československý národ	278
a) Národ českoslovanský vs. československý národ	278
b) Ideální stát československý	285

Kapitola 45

Ochrana lidských práv	287
45.1 Univerzální ochrana lidských práv	288
a) Mezinárodněprávní akty	288
b) Ochrana vybraných lidských práv	290
45.2 Regionální ochrana lidských práv	293
a) Evropská ochrana lidských práv	293
b) Mimoevropská ochrana lidských práv	296

Kapitola 46

Ujednaná omezení pro jednotlivce	297
46.1 Omamné a psychotropní látky	297
46.2 Obchodování s lidmi, prostituce a necudné publikace	302
46.3 Penězokazectví	307
46.4 Korupce	308
a) Univerzální nástroje boje s korupcí	309
b) Evropská partikulární úprava boje s korupcí	312
46.5 Terorismus	314
a) Univerzální úmluvy	315
b) Evropská partikulární úprava	325
46.6 Nadnárodní organizovaný zločin	327

Kapitola 47

Stíhání a potrestání jednotlivců za zločiny podle mezinárodního práva	329
47.1 Mezinárodní tribunály <i>ad hoc</i>	329
a) Poválečné tribunály	330
b) <i>Ad hoc</i> trestní tribunály OSN	332
c) Smíšené trestní tribunály	334
47.2 Mezinárodní trestní soud	335
a) Statutární normy	335
b) Jurisdikce Mezinárodního trestního soudu	337

c) Řízení před Mezinárodním trestním soudem	337
47.3 Zločiny podle mezinárodního práva	339
a) Zločin agrese	339
b) Zločin genocidy	340
c) Zločiny proti lidskosti	341
d) Válečné zločiny	342
Kapitola 48	
Státní příslušnost právnických osob	347
48.1 Ochrana investic	348
48.3 Zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňových úniků	349
Část VIII.	
Právní režim mezinárodních prostorů	351
Kapitola 49	
Vymezení pojmů	351
Kapitola 50	
Právní režim mořských oblastí a mořského dna	353
50.1 Mořské právo	353
50.2 Pobřežní moře	354
50.3 Úzké vodní cesty	356
a) Mořské průlivy	356
b) Mořské průplavy	357
50.4 Souostrovní státy	360
50.5 Oblasti účelově vymezené územní výsosti	360
a) Přilehlá zóna	360
b) Výlučná ekonomická zóna	361
c) Kontinentální šelf	362
50.6 Oblasti vyloučené z územní výsosti	363
a) Volné moře	363
b) Mořské dno a jeho podzemí za hranicemi pravomoci států	366
Kapitola 51	
Právní režim Antarktidy	368
51.1 Územní nároky	368
51.2 Systém Smlouvy o Antarktidě	369

51.3	Orgány systému Smlouvy o Antarktidě	371
51.4	Výměna informací	372
51.5	České aktivity vztahující se k Antarktidě	373
Kapitola 52		
	Právní režim kosmického prostoru a nebeských těles	374
52.1	Dobývání vesmíru	374
52.2	Kosmický smluvní systém	375
	a) Mezinárodní smlouvy	375
	b) Deklarace a právní zásady	377
52.3	Kosmonauti, astronauti, tchajkonauti	378
52.4	Registrace vesmírných objektů	379
52.5	Odpovědnost za škody	380
52.6	Měsíc a jiná nebeská tělesa	381
52.7	Mezinárodní organizace s kosmickou agendou	382
Kapitola 53		
	Právní režim kybernetického prostoru	383
Část IX.		
	Mezinárodněprávní odpovědnost	386
Kapitola 54		
	Ručení a reparace v tradičním mezinárodním právu	386
Kapitola 55		
	Pojem a náležitosti protiprávního chování v současném mezinárodním právu	388
55.1	Objektivní prvek	388
55.2	Subjektivní prvek	391
Kapitola 56		
	Okolnosti vylučující mezinárodně protiprávní chování	394
56.1	Přivolení postiženého státu	394
56.2	Protiopatření reagující na protiprávní chování	395
56.3	Vyšší moc a náhodná událost	395
56.4	Tíseň	396
56.5	Právo na sebeobranu	396
56.6	Opatření ve stavu nouze	396

Kapitola 57	
Pojem odpovědnosti v současném mezinárodním právu	400
Kapitola 58	
Obsah odpovědnostní povinnosti	401
Kapitola 59	
Odpovědnost při porušení kogentních norem	403
Kapitola 60	
Odpovědnost za škodlivé následky činností nezakázaných mezinárodním právem	407
Část X.	
Donucení v mezinárodním právu	412
Kapitola 61	
Přímé donucení v současném mezinárodním právu	412
Kapitola 62	
Nátlaková opatření mimoprávní (faktické) povahy	413
Kapitola 63	
Náležitosti represálií	414
Kapitola 64	
Právo na sebeobranu	416
Kapitola 65	
Donucení organizovaným společenstvím států	419
65.1 Opatření bez použití ozbrojených sil	420
65.2 Opatření s použitím ozbrojených sil	421
Část XI.	
Smírné řešení mezinárodních sporů	423
Kapitola 66	
Smírné řešení mezinárodních sporů	423
66.1 Přímé diplomatické jednání	423

66.2	Dobré služby a zprostředkování	424
66.3	Vyšetřovací a smířčí řízení	425
Kapitola 67		
Prostředky řešení sporů		426
67.1	Mezinárodní rozhodčí řízení	426
67.2	Mezinárodní soudní řízení	427
67.3	Mezinárodní tribunál pro mořské právo	431
67.4	Evropská úmluva o smírném urovnávání sporů	433
Část XII.		
Válečné právo		434
Kapitola 68		
Světové ozbrojené konflikty		435
68.1	První světový konflikt (1755–1763)	436
68.2	Druhý světový konflikt (1798–1815)	437
68.3	Třetí světový konflikt (1853–1870)	442
68.4	Čtvrtý světový konflikt (1912–1921)	446
68.5	Pátý světový konflikt (1935–1945)	449
Kapitola 69		
Vymezení pojmů válečného práva		457
69.1	Ozbrojený konflikt	457
69.2	Ozbrojené síly	458
69.3	Rozeznávací znak zdravotnické služby armád	460
69.4	Zdravotnický personál a zdravotnické objekty	461
69.5	Parlamentáři	462
Kapitola 70		
Prameny válečného práva		463
70.1	Zásady válečného práva	463
	a) Zásada lidskosti	463
	b) Zásada vojenské nezbytnosti	464
	c) Zásada rozlišování	464
	d) Zásada proporcionality	465
	e) Zásada rovných závazků válčících stran	465
70.2	Válečné právo ve smlouvách	465
	a) Ženevské právo	466

b) Haagské právo	467
c) Newyorské právo	470
Kapitola 71	
Právo na válku	470
Kapitola 72	
Právo ve válce	472
72.1 Zákony a obyčeje války	472
72.2 Námořní a letecká válka	474
72.3 Ochranné mocnosti	475
72.4 Váleční zajatci	476
a) Zajetí	476
b) Kontakt s vnějším světem	477
c) Informační kancelář	477
d) Práce válečných zajatců	478
e) Trestání válečných zajatců	479
f) Konec zajetí	479
72.5 Ochrana civilních osob	480
72.6 Ochrana kulturních statků	481
72.7 Ozbrojené konflikty nemající mezinárodní povahu	484
72.8 Zastavení bojů	485
Kapitola 73	
Právo po válce	486
73.1 Mírová smlouva	486
73.2 Reparace	487
73.3 Repatriace	489
73.4 Péče o válečné hroby	490
73.5 Odzbrojení	491
a) Jaderné zbraně	492
b) Biologické zbraně	495
c) Chemické zbraně	496
d) Konvenční zbraně	497
Doslov	501
Doporučená a použitá odborná literatura česká a zahraniční	503
Jmenný rejstřík	531
Věcný rejstřík	533